

Magnus Enlund teki kirjan kotikirkostaan

Paljon on muuttunut viidessä vuosisadassa

Leena Nygård
KOKKOLA (KP)

Kaarlelan kirkon 500-vuotinen historia on kiehtonut kokkolalaista Magnus Enlundia niin, että hän on kirjoittanut siitä historiateoksen *Viiden vuosisadan pyhäkkö – Kaarlelan pitäjänkirkon historiaa*. Työ on ollut mitä suurimmassa määrin omaehtoinen: koska seurakunnalla ei ollut varaa rahoittaa teosta, Enlund hankki sille rahoituksen itse hakemalla apurahoja 20 eri taholta. Kymmenen hakemusta tuotti tuloksen. Kun hän oli saanut varat kokoon, hän aloitti projektinsa.

Viime tammikuussa alkanut työ eteni nopeasti. Ruotsiksi ja suomeksi kirjoitettu teos valmistui kesäksi, ja syyskuussa ensimmäinen, 500 kappaleen painos oli loppuunmyyty. Myös markkinoinnin Enlund on hoitanut itse. Kirjaa ovat hankkineet seurakunnat ja muut yhteisöt, yritykset ja yksityiset henkilöt. Siitä on vasta lokakuussa otettu uusi, samansuuruinen painos. Kustantaja on uusikaarlepyyläinen Labyrinth Books.

Kunnan historiikin puuttumisesta mainitsi Enlundille kokkolalainen paikallishistorioitsija Eugen Söderströmin, joka kävi kirkossa Enlundin toimiessa siellä oppaana kesällä 2007.

–Kirjan kirjoittaminen on ollut innostavaa, lähes unel-

–On ollut etuoikeus kirjoittaa omasta kotikirkostani, Magnus Enlund sanoo. Kuva: Juha Sallinen

–Kirjan kirjoittaminen on ollut innostavaa, lähes unelmatyö. On ollut etuoikeus kirjoittaa omasta kotikirkostani.

Kaarlelan kirkko merkitsee hänelle paljon myös henkilökohtaisesti.

–Se on erittäin kaunis. Olen käynyt siellä lapsesta lähtien, ja minut on konfirmoitu siellä.

Jo lapsena Enlundia kiehoi alttaritaulu ja erityisesti värikäs alttarikehys, jonka kuviin sisältyy paljon symboliikkaa. Kehyksen on maalannut alaveteliläinen kirkkomaalari Johan Backman vuonna 1749. Kehyksestä ja monesta muusta kirkon esineestä Enlund kertoo kirjassaan.

Toinen kohde, johon katse jo poikana usein kääntyi, on komea saarnastuoli, maan vanhin käytössä oleva. Se on tiettävästi alkujaan peräisin 1500-luvulta, mutta sitä on muutettu ja täydennetty vuosien mittaan. Saarnastuolin kyljessä olevat kuvat ovat

myös Johan Backmanin maalamia.

–Saarnastuoli on komea siksi, että se korostaa saarnan asemaa jumalanpalveluksessa, Enlund kommentoi.

Hidasta veisuuta

Jumalanpalvelus on pitäjänkirkossakin aikojen kuluessa muuttunut paljon. Keskiajalla ehtoollinen oli sen kohokohta, mutta viinin ja leivän nautti pappi, rahvas sai vain leivän. Luterilaisuuden myötä saarna tuli yhä tärkeämmäksi. Vasta 1700-luvulla lukutaidon yleistyessä alettiin laulaa virsikirjasta, mutta koska lukutaito oli vielä heikkoa, veisuu oli hyvin hidasta...

Kaarlelan kirkon pappila on Suomen vanhin asuttu pappila. Tunnetuin sen asukkaista oli tietysti Anders Chydenius.

Magnus Enlundin kirjassa kirkkoa ja sen toimintaa tar-

kastellaan monesta eri näkökulmasta. Siinä kerrotaan muun muassa kirkon eri rakennusvaiheista, vanhoista kirkkosakäyntiin ja kirkollisiin toimituksiin liittyvistä tavoista, seurakunnan papeista ja pappissuvuista ja kirkkoa ympäröineistä rakennuksista.

–Kuka olisi uskonut, että talonpoikaissäätöä valtiopäivillä edustanut Erik Storhonga sai sakkoja, koska hän oli järjestänyt tanssit pyhänä, tai että muuan kokkolalainen tuomitettiin sakkoihin kiroilun vuoksi. Samoin sakotettiin nuoria, jotka olivat käyttäytyneet häiritsevästi jumalanpalveluksen aikana, Enlund kuvaa entisaikojen kurinpittoa.

–Olen pyrkinyt tehdä historiikin mielenkiintoiseksi muun muassa nostamalla esiin yksityiskohtia, joita pidän mainitsemisen arvoisina. Olen halunnut yhdistää yleisen ja erityisen. Osaksi

kirjassa kerrotaan kirkosta rakennuksena, mutta kirkkohan oli myös monin tavoin osa suurempaa kokonaisuutta.

Runsas kuvitus

Kirjaan sisältyy haastatteluja ja muisteluja, jotka Enlund on referoinut mahdollisimman alkuperäisinä.

–Kirjoitettuna niissä saattaa olla kömpelyyttä, mutta juuri autenttisuutensa vuoksi haastattelut ovat arvokkaita. Ne ovat spontaaneja ja kansanomaisia, ja tuovat esiin haastateltujen inhimillistä puolta. Juuri siksi lukija voi kokea samaistumista, uskoisin. Samalla ihmisten kertomat asiat elävöittävät historiaa.

Historiikkia on elävöitetty myös kuvituksella; valokuvilla ja piirroksilla. Kuvittajaksi Enlund hankki taiteilija Leonid Lopatinin, joka teki suuren työn, sillä kuvat tarkistutettiin asiantuntijoilla, ja niitä

muutettiin aina asiantuntijan ohjeiden mukaan. Esimerkiksi nuijasodasta kertovan aukeaman kuvan taiteilija teki kolme kertaa tukholmalaisen historioitsijan neuvojen pe-

rusteella. Sotaa muuten käytiin aivan kirkon viereisellä Tarharannan kentällä.

Parhaillaan Magnus Enlund laatii työkseen Kaarlelan pitäjän historian neljättä osaa.

”Mainio historiikki”

(KP)

Kirkkohistorian professori **Jouko Talonen** Helsingin yliopistosta kiittää kirjallisessa lausunnossaan Magnus Enlundin laatineen mainion historiikin Kaarlelan pitäjänkirkosta.

Kyse on professorin mukaan samalla tutkimuksesta, joka avaa keskipohjalaista ja ruotsinkielisen Pohjanmaan kirkkohistoriaa elävällä tavalla.

–Enlund yhdistää paikallishistorian asiantuntemuksen laajempiin Suomen kirkkohistorian näköaloihin. Erityisen kiinnostavaa on se, että tutkimuksessa tulevat esille alueen merkittävät papit ja teologit, kansainvälisesti tunnettu Anders Chydenius ja herätysliiketutkija Tor Krook. Talonen kirjoittaa.